

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет Географічний
Кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорона природи

Затверджено

На засіданні кафедри РВПР І ОП
факультету географічного
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від "29" серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри Рожко І. М.

Силабус

з навчальної дисципліни «Екологія »,

що викладається в межах

ОПП Географія

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

для здобувачів з спеціальності 106 Географія

Львів 2019

Назва курсу	Екологія
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 106 “Географія”
Викладачі курсу	д.г.н., проф. Назарук Микола Миколайович
Контактна інформація викладачів	mm.nazaruk@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/geography
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов’язкові для того, щоб знати та розуміти закономірності відносин між організмами, суспільством і природою, аналізувати особливості впливу різноманітних чинників на природу та їх зворотну дію, застосовувати методологію екологічних досліджень на практиці
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Екологія» є нормативною дисципліною з спеціальності 106 “Географія” для освітньої програми “Географія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни «Екологія» є: навчити студентів методології екологічних досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Довести до студентів теоретичні засади екології як науки і навчальної дисципліни 2. Довести до студентів методику екологічних досліджень <p>В результаті вивчення курсу студент повинен знати:</p> <p>причини та наслідки локальних, регіональних, глобальних екологічних криз; основні положення та структуру екології; особливості будови біосфери, закономірності її функціонування; роль взаємозв’язків усіх природних процесів та явищ.</p> <p>вміти:</p> <p>використовувати Закон України “Про охорону довкілля”, знаходити шляхи до поліпшення екологічної ситуації; ефективно користуватися екологічними довідниками, національними законодавчими і нормативними документами; вести природоохоронну роботу серед населення; робити висновки щодо конкретних екологічних ситуацій.</p>
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М.

- Падун, Р.С. Фурдуй. – К.; Либідь, 1995. – 368 с.
2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.
  3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.
  4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.
  5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.
  6. Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді: навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів: Еней, 2004. – 216 с.
  7. Назарук М.М. Соціоекологія. Словник-довідник / М.М. Назарук. – Львів, 1998. – 172 с.
  8. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.
  9. Основи екології та соціоекології. / під ред. М.М. Назарука. – Львів, 1998.
  10. Назарук М., Біланюк В. Стратегічна екологічна оцінка території як складова децентралізації (на прикладі Львівщини). Вісник Львівського університету, Серія географічна. 2019. Випуск 53. С. «62 - 268
  11. **Назарук М. М.** Споживацтво – одна з причин руйнації довкілля / М. М. Назарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія. – Вип. 45. №2. 2018. – С. 153-159.
  12. **Назарук М. М.** Природні умови як основа забезпечення сталого розвитку регіону (на прикладі Львівщини) / М. М. Назарук // Збірник наукових праць міжнародної науково – практичної конференції Подільські читання. Епоха природничих досліджень: Поділля: історія, теорія, практика (м.Камянець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року) Камянець- Подільський. – 2018р С 313-316
  13. **Назарук М.М.** Людина як творець конструкту у довкіллі/ М.М.Назарук// Матеріали міжнародної науково – практичної конференції присвяченої 25 – річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка 7 -8 Травня 2019 року м.Тернопіль – 2019 р. С.40 -44
  14. **Назарук М. М.** Соціально-екологічні проблеми стратегічного розвитку м. Львова / М. М. Назарук. // Стратегічний розвиток організації, міст та регіонів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26-27 жовтня 2017 р.). – Ужгород: вид-во. УжНУ «Говерла», 2017. – С. 63-66.
- Допоміжна*
1. Антропогенні зміни біогеоценотичного покриву в Карпатському регіоні / за ред. М.А. Голубця. – К. : Наукова думка, 1994. – 164 с.
  2. Вторжение в природную среду: оценка воздействия. – М.: Прогресс, 1983.– 193 с.

3. Географія України (матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання) / за ред. Я. Жупанського, І. Пушкара. – Тернопіль, 1997. – 403 с.
4. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери / М.А. Голубець. – Львів : Поллі, 1997. – 256 с.
5. Голубець М.А. Екосистемологія / М.А. Голубець. – Львів, 2000. – 293 с.
6. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи / Ю.М. Грищенко. – Рівне: РДТУ, 2000. – 239 с.
7. Гродзинський О.М. Основи хімічної взаємодії рослин / О.М. Гродзинський. – К. : Наукова думка, 1973. – 205 с.
8. Даже Р. Основи екології: пер. з франц. / Р. Даже. – М. : Прогрес. 1975. – 415 с.
9. Данилишин Б.М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України / Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, В.С. Міщенко [та ін.], 1999. – 716 с.
10. Дорст Ж. До того, как умрет природа / Ж. Дорст. – М.: Прогресс, 1968. – 415 с.
11. Екологія і організація природоохоронної діяльності: навч. посібник. – К., 2006. – 304 с.
12. Закон України „Про основи національної безпеки України” // Відомості Верховної Ради, 2003, № 39.
13. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика В.С. Крисаченко. – К. : Заповіт, 1996. – 108 с.
14. Кучерявий В.П. Урбоекологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.
15. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с.
16. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
17. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с.
18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998- 2000 рр. – К., 1999-2001.
19. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища „Довкілля для Європи”. – Київ, 2003. – 125 с.
20. Огляд результативності природоохоронної діяльності. Україна / Європейська економічна комісія. – ООН. – 223 с.
21. Одум Ю. Екологія (в 2-х томах) / Ю. Одум. – М. : Мир, 1986.
22. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування : підручн. / за ред. Л.Г. Мельника, К.М. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с.
23. Руденко Л.Г. Сталий розвиток: пошуки моделей сталого розвитку України / Л.Г. Руденко // Український географічний журнал. – 1998. – №1. – С. 5-12.

15. Інформаційні ресурси

	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.menr.gov.ua – офіційний сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. 2. http://www.ecology.lviv.ua – сайт Державного управління охорони навколишнього середовища у Львівській області. 3. http://www.nature.org.ua/nr98/ – Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища України у 1998 р. 4. http://www.dossier.kiev.ua – сайт інформаційно-видавничого центру „Зелене досьє”. 5. http://www.news.ukrntec.com – екологічні новини України та світу. 6. http://www.proeco.visti.net/naturalist/greenworld – сайт інформаційного центру української екологічної асоціації „Зелений світ”. 7. http://www.ecolife.org.ua – сайт кафедри природоохоронної діяльності Донецького національного університету. 8. http://www.ecoline.ru/books – електронна екологічна бібліотека Відкритої довідковоінформаційної служби „Ecoline”. 9. http://fgtu.donntu.edu.ua/fm/eco.htm – науково-технічний журнал „Проблеми екології” (Донецький державний технічний університет). 10. http://www.ln.com.ua – сайт Гуманітарного екологічного журналу (Київський екологокультурний центр, МСОП).
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	64 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 32 годин семінарських занять та 26 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>знати: причини та наслідки локальних, регіональних, глобальних екологічних криз; основні положення та структуру екології; особливості будови біосфери, закономірності її функціонування; роль взаємозв’язків усіх природних процесів та явищ.</p> <p>вміти: використовувати Закон України “Про охорону довкілля”, знаходити шляхи до поліпшення екологічної ситуації; ефективно користуватися екологічними довідниками, національними законодавчими і нормативними документами; вести природоохоронну роботу серед населення; робити висновки щодо конкретних екологічних ситуацій.</p>
Ключові слова	Екологія, екологічні кризи, природні процеси, природа, взаємодія, природокористування, збалансований розвиток
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, семінарських занять та консультації для кращого розуміння тем
Підсумковий контроль, форма	іспит в кінці семестру, комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з біології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, дискусія

Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів _____ • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів _____ • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів _____ <p>Підсумкова максимальна кількість балів _____ 100__</p> <p>Контроль засвоєння знань включає поточний контроль за вивченням основних теоретичних засад під час семінарів (загальна сума 50 балів), а також за результатами написання двох підсумкових модулів (по 25 балів кожен). Загальна оцінка проводиться за 100-бальною шкалою простим сумуванням балів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

*ПРИМІТКА

** Схеми курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	Тема 1. Предмет, об'єкт і система головних понять екології	<i>Лекція</i>	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грищайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p>	<i>1 год</i>	
	Тема 2. Поняття екологічного чинника. Абіотичні чинники та їхня характеристика	<i>Лекція</i>	<p>1. Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді: навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів: Еней, 2004. – 216 с.</p> <p>2. Назарук М.М. Соціоекологія. Словник-довідник / М.М. Назарук. – Львів, 1998. – 172 с.</p> <p>3. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.</p> <p>4. Основи екології та соціоекології. / під ред. М.М. Назарука. – Львів, 1998.</p> <p>5. Назарук М., Біланюк В. Стратегічна екологічна оцінка території як складова децентралізації (на прикладі Львівщини). Вісник Львівського університету, Серія географічна. 2019. Випуск 53. С. «62 - 268</p>	<i>1 год</i>	
	Тема 3. Біотичні і антропогенні чинники середовища	<i>Лекція</i>	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін,</p>	<i>1 год</i>	

			<p>Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p> <p>7. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.</p> <p>8. Основи екології та соціоекології. / під ред. М.М. Назарука. – Львів, 1998.</p>		
Тема 4. Популяційний рівень організації біологічних видів.	<i>Лекція</i>	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p>	<i>1 год</i>		
Тема 5. Компоненти екосистеми і чинники, що забезпечують її функціонування	<i>Лекція</i>	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p> <p>6. Екологія і організація природоохоронної діяльності: навч. посібник. – К., 2006. – 304 с.</p> <p>12. Закон України „Про основи національної безпеки України” // Відомості Верховної Ради, 2003, № 39.</p> <p>7. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика В.С. Крисаченко. – К. : Заповіт, 1996. – 108 с.</p> <p>8. Кучерявий В.П. Урбоекологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ,</p>	<i>1 год</i>		

		<p>1999. – 320 с.</p> <p>9. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с.</p> <p>10. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с.</p> <p>11. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с. 18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998- 2000 рр. – К., 1999-2001.</p>		
Тема 6. Біосфера як глобальна екосистема	Лекція	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p> <p>6. Назарук М. М. Споживацтво – одна з причин руйнації довкілля / М. М. Назарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія. – Вип. 45. №2. 2018. – С. 153-159.</p> <p>7. Назарук М. М. Природні умови як основа забезпечення сталого розвитку регіону (на прикладі Львівщині) / М. М. Назарук // Збірник наукових праць міжнародної науково – практичної конференції Подільські читання. Епоха природничих досліджень: Поділля: історія, теорія, практика (м.Камянець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року) Камянець- Подільський. – 2018р С 313-316</p> <p>8. Назарук М.М. Людина як творець конструкту у довкіллі/ М.М.Назарук// Матеріали міжнародної науково – практичної конференції присвяченої 25 – річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка 7 -8 Травня 2019 року м.Тернопіль – 2019 р. С.40 -44</p> <p>9. Назарук М. М. Соціально-екологічні проблеми стратегічного розвитку м. Львова / М. М. Назарук. // Стратегічний розвиток організації, міст та регіонів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26-27 жовтня 2017</p>	1 год	

			р.). – Ужгород: вид-во. УжНУ «Говерла», 2017. – С. 63-66.		
Тема 7. Методи визначення якості та обсягу забруднення	Лекція	1. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с. 2. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с. 3. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с. 18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998- 2000 рр. – К., 1999-2001. 4. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища „Довкілля для Європи”. – Київ, 2003. – 125 с. 20. Огляд результативності природоохоронної діяльності. Україна / Європейська економічна комісія. – ООН. – 223 с. 5. Одум Ю. Екологія (в 2-х томах) / Ю. Одум. – М. : Мир, 1986. 6. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування : підручн. / за ред. Л.Г. Мельника, К.М. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с.	1 год		
Тема 8. Юридичне право та його роль в охороні довкілля	Лекція	1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с. 2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с. 3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. 4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с. 5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.	1 год		
Тема 9. Сучасна екологічна ситуація в Україні	Лекція	1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с. 2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с. 3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. 4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999.	1 год		

			<p>– 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p> <p>6. Назарук М. М. Споживацтво – одна з причин руйнації довкілля / М. М. Назарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія. – Вип. 45. №2. 2018. – С. 153-159.</p> <p>7. Назарук М. М. Природні умови як основа забезпечення сталого розвитку регіону (на прикладі Львівщині) / М. М. Назарук // Збірник наукових праць міжнародної науково – практичної конференції Подільські читання. Епоха природничих досліджень: Поділля: історія, теорія, практика (м.Камянець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року) Камянець- Подільський. – 2018р С 313-316</p> <p>8. Назарук М.М. Людина як творець конструктору у довкіллі/ М.М.Назарук// Матеріали міжнародної науково – практичної конференції присвяченої 25 – річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка 7 -8 Травня 2019 року м.Тернопіль – 2019 р. С.40 -44</p> <p>9. Назарук М. М. Соціально-екологічні проблеми стратегічного розвитку м. Львова / М. М. Назарук. // Стратегічний розвиток організації, міст та регіонів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26-27 жовтня 2017 р.). – Ужгород: вид-во. УжНУ «Говерла», 2017. – С. 63-66.</p>		
	<p>Тема 10. Система керування якістю природного середовища: екологічний моніторинг та екологічна експертиза</p>	<p><i>Лекція</i></p>	<p>15. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с.</p> <p>16. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с.</p> <p>17. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с. 18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998- 2000 рр. – К., 1999-2001.</p> <p>19. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища „Довкілля для Європи”. – Київ, 2003. – 125 с.</p> <p>20. Огляд результативності природоохоронної діяльності. Україна / Європейська економічна комісія. – ООН. – 223 с.</p> <p>21. Одум Ю. Екологія (в 2-х томах) / Ю. Одум. – М. : Мир, 1986.</p> <p>22. Основи екології. Екологічна економіка та управління</p>	<p><i>1 год</i></p>	

			природокористування : підручн. / за ред. Л.Г. Мельника, К.М. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с.		
	Тема 11. Біоіндикація та її роль в екологічних дослідженнях	<i>Лекція</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с. 2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с. 3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. 4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с. 5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с. 		
	Тема 12. Форми охорони природи. Категоризація природоохоронних територій	<i>Лекція</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с. 2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с. 3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. 4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с. 5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с. 	<i>1 год</i>	
	Тема 13. Автотранспорт – головний забруднювач атмосфери	<i>Лекція</i>	<ol style="list-style-type: none"> 15. Лісовський С.А. Суспільство і природа: баланс інтересів на теренах України : моногр / С.А. Лісовський. – К., 2009. – 287 с. 16. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України. – К.: Реферат, 2007. – 224 с. 17. Навколишнє середовище та економіка природокористування. К. : Вища школа, 1999. – 176 с. 18. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 1998- 2000 рр. – К., 1999-2001. 19. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища „Довкілля для Європи”. – Київ, 2003. – 125 с. 20. Огляд результативності природоохоронної діяльності. Україна / 	<i>1 год</i>	

			Європейська економічна комісія. – ООН. – 223 с. 21. Одум Ю. Екологія (в 2-х томах) / Ю. Одум. – М. : Мир, 1986. 22. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористування : підручн. / за ред. Л.Г. Мельника, К.М. Шапочки. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2005. – 759 с.		
Тема 14. Відходи виробництва і споживання, їхній вплив на довкілля	Лекція	1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К,: Либідь, 1995. – 368 с. 2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с. 3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с. 4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с. 5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с. 6. Назарук М. М. Споживацтво – одна з причин руйнації довкілля / М. М. Назарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Географія. – Вип. 45. №2. 2018. – С. 153-159. 7. Назарук М. М. Природні умови як основа забезпечення сталого розвитку регіону (на прикладі Львівщині) / М. М. Назарук // Збірник наукових праць міжнародної науково – практичної конференції Подільські читання. Епоха природничих досліджень: Поділля: історія, теорія, практика (м.Камянець-Подільський, 9-11 жовтня 2018 року) Камянець- Подільський. – 2018р С 313-316 8. Назарук М.М. Людина як творець конструкту у довкіллі/ М.М.Назарук// Матеріали міжнародної науково – практичної конференції присвяченої 25 – річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка 7 -8 Травня 2019 року м.Тернопіль – 2019 р. С.40 -44 9. Назарук М. М. Соціально-екологічні проблеми стратегічного розвитку м. Львова / М. М. Назарук. // Стратегічний розвиток організації, міст та регіонів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26-27 жовтня 2017 р.). – Ужгород: вид-во. УжНУ «Говерла», 2017. – С. 63-66.	1 год		
Тема 15. Сталый розвиток як парадигма суспільного зростання XXI століття	Лекція	1. Назарук М.М. Екологічний менеджмент. Запитання та відповіді: навч. посібник / М.М. Назарук, І.Б. Койнова. – Львів: Еней, 2004. – 216 с.	1 год		

			<p>2. Назарук М.М. Соціоекологія. Словник-довідник / М.М. Назарук. – Львів, 1998. – 172 с.</p> <p>3. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк. – Львів, 1999. – 238 с.</p> <p>4. Основи екології та соціоекології. / під ред. М.М. Назарука. – Львів, 1998.</p> <p>5. Назарук М., Біланюк В. Стратегічна екологічна оцінка території як складова децентралізації (на прикладі Львівщини). Вісник Львівського університету, Серія географічна. 2019. Випуск 53. С. «62 - 268</p>		
Тема 16. Джерела міжнародного права охорони навколишнього середовища	<i>Лекція</i>	<p>1. Білявський Т.А. Основи загальної екології / Т.А. Білявський, М.М. Падун, Р.С. Фурдуй. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.</p> <p>2. Екологія: основи теорії і практикум: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Новий Світ – 2000; Магнолія плюс, 2003. – 296 с.</p> <p>3. Злобін Ю.А. Загальна екологія: навч. посібник / Ю.А. Злобін, Н.В. Кочубей. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 416 с.</p> <p>4. Кучерявий В.П. Екологія / В.П. Кучерявий. – Львів : Світ, 1999. – 320 с.</p> <p>5. Микитюк О.М. Основи екології : навч. посібник / О.М. Микитюк, В.В. Грицайчук, О.З. Злотін. – Харків : „ОВС”, 2004. – 144 с.</p>	<i>1 год</i>		
Предмет, об'єкт і система головних понять екології	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>	
Поняття екологічного чинника. Абіотичні чинники та їхня характеристика	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>	
Біотичні і антропогенні чинники середовища	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>	
Популяційний рівень організації біологічних видів	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>	

Компоненти екосистеми і чинники, що забезпечують її функціонування	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Біосфера як глобальна екосистема	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Методи визначення якості та обсягу забруднення	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Юридичне право та його роль в охороні довкілля	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Сучасна екологічна ситуація в Україні	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Система керування якістю природного середовища: екологічний моніторинг та екологічна експертиза	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Біоіндикація та її роль в екологічних дослідженнях	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Форми охорони природи. Категоризація природоохоронних територій	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
Автотранспорт – головний забруднювач атмосфери	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий	<i>1 год</i>	<i>до наступного</i>

			центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.		заняття
	Відходи виробництва і споживання, їхній вплив на довкілля	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
	Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання XXI століття	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>
	Джерела міжнародного права охорони навколишнього середовища	<i>Семінар</i>	Назарук М.М. Сенчина Б.В. Койнова І.Б та ін. Основи екології: навч. посіб. 3-є вид., доп. і перероб. – Львів: Малий видавничий центр географічного факультету; Лабораторія тематичного картографування, 2018. – 98 с.	<i>1 год</i>	<i>до наступного заняття</i>